

ŞEHİR & TOPLUM

SAYI 29 | EYLÜL - ARALIK 2024 | ISSN: 2564-7067

“kendine ait bir kent-I”

ŞEHİR & TOPLUM

SAYI 29 | EYLÜL - ARALIK 2024 | ISSN: 2564-7067

Kendine ait bir kent, mümkün mü?

Bugün ataerkinin güce bağımlılığı iflah olmaz hâlde kentleri, kaynakları, bireyleri, hayvanları, toprağı yakıp yıkmaya devam ederken önce kadınların, sonra hakça yaşamaya inanan herkesin sorgulayacağı çok şey var.

Virginia Woolf, "Kendine Ait Bir Oda"da, kadınların üretmek ve hatta var olmak için kendilerine ait bir odası olmasının zorunluluğunu anlatır. Eşit eğitim fırsatlarıyla, kendine ait geliriyle, rahatsız edilmeden kendine ait bir alana sahip olan kadın, korkmadan "kadınca" yazabilmelidir. Rebekka Endler, "Eşyaların Patriyarkası: Dünya Kadınlara Neden Uymaz?" kitabında Ada Lovelace'in 36 yaşında kanserden biten kısa ömründe, çocuklarına ve eşine verdiği görünmez bakım emeğinin yanında günümüz bilgisayarının ilk programlama dilini keşfişinin hikayesini anlatır. Kadın matematikçilerin bilişim alanındaki başarılarından; sektörün bir iktidar alanına dönüşmesiyle ucuz işgücü olan kadın uzmanların teknoloji sektöründe yükselişlerinin, erkekler tarafından rahatsız edici bulunmasından ve kadınların bu alandan uzaklaşmasından bahseder. Caroline Criado Perez ise "Görünmez Kadınlar: Erkekler İçin Tasarlanmış Bir Dünyada Veri Yanlılığı ile Yaşamak" kitabında akademik çalışmalarda yazar ön adı açık yazılmadığı için, özellikle de bilimsel kalitesi yüksek bulunan araştırmaların erkeklere atfedilmesi "varsayılan erkek" düşüncesine bir örnektir, der. Kadın araştırmacıların bu ön yargıyla savaşında, ücretli işlerinin içindeki ve dışındaki ücretsiz yüklerini

vurgulayarak önce "araştırma yapacak zamanı bulmaları" gerektiğinin altını çizer.

Kısacası, kadınlar için toplumsal alanda varoluş, tüm iyileştirmelere rağmen hâlâ ciddi bir mesele. Hayat üzerine gerçekten iyi bir şeyler yapma niyetimiz varsa önce kadınlar ve kaynaklar arasındaki dikenli telleri sökmemiz gerekiyor.

Şehir & Toplum'un 29. ve 30. sayılarını "Kendine Ait Bir Kent" dosya adı ile sunuyoruz size. Dosya editörlüğünü MBB Dış İlişkiler Uzman Yardımcısı sevgili Ayşe Göç Yalçinkaya'nın yaptığı bu iki sayının ilkinde kadın hakları, kadın emeği, eşitlik politikaları üzerine odaklanıyoruz. Sonraki sayıda ise kadını mekân, tasarım, kamusallık ve hareketlilik eksenlerinde okuyacaksınız.

Bu sayıların hazırlığında, hem bu yola çıkmanın heyecanını paylaşıırken hem de "kadın olmaya özgü" endişeleri ve engelleri incelerle geçmeye çalışırken Ayşe ile kol kolaydık. Sanki bir çemberi, bu süreçte bize kıymetli yazılarıyla katkı sağlayan tüm yazarlarımızla ve editöryal ekibimizin desteğiyle açtık.

Tasarımında da bir parça yenilemeye gittiğimiz Şehir & Toplum'un bu sayısı, kadınların görünür -ve üstü örtülür- ya da görünmez olan emeğine gelsin.

Ezgi Küçük Çalışkan

01.	Meltem Dayıoğlu İŞGÜCÜ PİYASASINDA KADIN VE GÖRÜNMEZ EMEK	11
02.	Deniz Ay TOPLUMSAL YENİDEN ÜRETİM KRİZİNE MÜDAHALE İÇİN BAKIM ODAKLI "ONARICI" BELEDİYESİ	25
03.	Zelal Yalçın EŞİTLİKÇİ KENTLER, EŞİT HAYATLAR	43
04.	Elif Avcı DAYANIKLI KENTLERE GİDEN YOL YEREL EŞİTLİK EYLEM PLANLARINDAN MI GEÇİYOR?	61
05.	Nuran Talu İKLİM EYLEMİ İÇİN KADIN- ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ	71
06.	Burcu Meltem Arık KIZ ÇOCUKLARIN EĞİTİME ERİŞİMİ: TÜRKİYE'DE CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTSİZLİĞİ	89
07.	İtir Akdoğan KADINLARIN KENT HAKKI İÇİN KAPSAYICI AÇIK VERİ	103
08.	Büşra İnce BELEDİYE YÖNETİMİNDE KADIN TEMSİLİ	119

ücretsiz aile işçisi statüsünü inceliyor. Ardından, kadınları istihdam dışı tutan en önemli faktörlerden olan bakım krizine odaklanan Toplumsal yeniden üretim krizine müdahale için bakım odaklı "onarıcı" belediyecilik yazısında Dr. Deniz Ay, krizi yöntemlerini mekânsal organizasyon ve yerel yönetim politikaları bağlamında tartışıyor. Bakım emeğinin doğası ve paylaşımını toplumsal yeniden üretim kavramıyla inceliyor. Bu noktada bakım da dahil olmak üzere, yerel yönetimlerin kadınlara yönelik tüm alanlardaki politikalarına uygulama alanından bir bakışı gerekli gördük. İPA Sosyal Politikalar Koordinatörü ve Şişli Belediyesi Başkan Danışmanı Zelal Yalçın, Eşitlikçi Kentler, Eşit Hayatlar yazısıyla temsil, katılımcılık, sağlık hizmetleri, kadına yönelik şiddet, kadın ve çocuk yoksulluğu, birçok alanda belediyelerin nasıl stratejiler geliştirebileceği ve hangi araçlarla cinsiyet eşitsizliği ile mücadele edebileceğine yönelik politika önerileri sunuyor.

Dezavantajlı grupların toplumsal eşitliğini teşvik etmek için önemli bir stratejik belge olan Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEEP), cinsiyet eşitliğini sağlamada belediyelerin sahip olduğu araçlardan bir tanesi. Ancak her stratejik belge gibi, kâğıt üzerinde kalma riskiyle karşı karşıya. Şişli Belediyesi ve MBB Meclis Üyesi aynı zamanda YERELİZ Derneği Başkanı Elif Avcı, YEEP'leri dayanıklılık kavramı bağlamında ele alıyor. Kadınları güçlendirmenin toplulukların dayanıklılığını artırmadaki rolünü ve YEEP'lerin göstermelik planlar olmaktan çıkması için atılması gereken adımları özetliyor.

Ardından yüzümüzü iklim krizine çeviriyoruz. İklim krizini adalet, eşitlik ve insan hakları bağlamında inceleyen Dr. Nuran Talu İklim Eylemi İçin Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği yazısında iklim krizinin toplumsal cinsiyet eşitliği boyutunu ele alıyor. İklim kriziyle mücadelenin ve kadınlara yönelik hedeflerin bir kronolojisini çıkartarak önemli bir kaynak sunuyor. Kadınların hem iklim eylemindeki yerini hem de iklim krizinin etkilerine yönelik eşitsizliği tartışıyor.

Cinsiyet eşitsizliğine dair bir sayıda, kız çocuklarının karşılaştığı eşitsizliklere yer vermenin son derece önemli olduğunu düşündük. Eğitime erişimde cinsiyet eşitsizliği hala küresel bir sorun ve kadınların yaşayacağı hak ihlallerinin başlangıç noktası. Eğitim Reformu Girişimi, Eğitim Gözlemevi Koordinatörü Burcu Meltem Arık, Kız Çocuklarının Eğitime Erişimi: Türkiye'de Cinsiyet Eşitliği ve Eğitimde Fırsat Eşitsizliği yazısıyla kız çocuklarının temel bir insan hakkı olan eğitime erişiminin önündeki engelleri tartışıyor.

Buraya kadar bahsi geçen sorunlara yönelik politika üretiminin ilk adımı ve eşitsizlikleri tespit edebilmenin yolu veriye dayalı incelemelerden geçiyor. Kadınların Kent Hakkı için Kapsayıcı Açık Veri yazısıyla TESEV Araştırma Direktörü Dr. İtir Akdoğan, açık veri platformlarındaki kapsayıcılık ile kadınların kent hakkı arasındaki ilişkiye odaklanıyor. Ardından, Akıllı Şehir Endeksi'nin güncel 2023 edisyonunda ilk üç sırada yer alan Konya, İstanbul ve Bursa büyükşehir belediyelerinin açık veri platformlarını cinsiyete duyarlı veri lensiyle inceliyor.

Son olarak MBB Şehir Politikaları Uzmanı Büşra İnce, Belediye Yönetiminde Kadın Temsili yazısıyla yerel yönetimlerde kadın temsiline yönelik araştırmalarının sonuçlarını sunuyor. Alandaki veri eksikliğine rağmen belediye başkanı adayları, büyükşehir belediyelerinde kadın yönetici ve meclis üyelerini içeren birçok veriyi derleyerek hem güncel durumu hem de yıllara göre değişimi inceliyor.

Eşitsizliklere kafasını çeviren ya da varlıklarını reddedenler hemen her yerde mevcut. Ancak bana kalırsa, cinsiyet eşitsizliği hala en görünmez eşitsizlik. Okullar, iş hayatı ve kamusal alanda kadınları görmek, kimileri için artık eşitsizlik olmadığına kanıtı olabilir. Ne yazık ki var olmak ile bir yerde bulunmak birbirinden farklı şeyler. Birilerinin bu eşitsizliği görmek istememesi, kadınların var olmak için her alanda mücadele ettiği gerçeğini değiştirmiyor. Bu sayının eşitsizliği görünür kılma çabasına katkı sunacağını umuyoruz. İyi okumalar.

Ayşe Göç Yalçınkaya
Dosya Editörü

